

101. TIISTAINA 30. MARRASKUUTA 1999

kello 23.45

Päiväjärjestys**Ilmoituksia****Toinen käsittely**

1)	Hallituksen esitys laiksi nimikirjalain 4 ja 9 §:n muuttamisesta	3396
	Hallituksen esitys HE 113/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 7/1999 vp	
2)	Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta	3397
	Hallituksen esitys HE 131/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 12/1999 vp
Lakialoite LA 149/1999 vp	
3)	Hallituksen esitys laiksi lähetetyistä työntekijöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	3398
	Hallituksen esitys HE 138/1999 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö TyVM 7/1999 vp	

Ensimmäinen käsittely

4)	Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta	3399
	Hallituksen esitys HE 79/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 18/1999 vp	
5)	Hallituksen esitys eräiden perustuslakeihin viittaavien säännösten tarkistamisesta	3401
	Hallituksen esitys HE 148/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 7/1999 vp	

- 6) Hallituksen esitys laeiksi julkisen arvonannon osoituksista ja tasavallan presidentin kansliasta annetun lain muuttamisesta 3401
Hallituksen esitys HE 146/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 8/1999 vp
- 7) Hallituksen esitys Kroatian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä..... 3401
Hallituksen esitys HE 147/1999 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 8/1999 vp
- 8) Hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta..... 3402
Hallituksen esitys HE 143/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 20/1999 vp
- 9) Hallituksen esitys kiinnitysluottopankkilaiksi ja laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n muuttamisesta 3402
Hallituksen esitys HE 141/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 13/1999 vp

Lähetekeskustelu

- 10) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta 3402
Hallituksen esitys HE 162/1999 vp
- 11) Laki sotilasvammalain 17 §:n muuttamisesta 3404
Lakialoite LA 171/1999 vp (Jukka Vihriälä /kesk ym.)

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Mikkola.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laiksi nimikirjalain 4 ja 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 113/1999 vp

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 7/1999 vp

Nimihuuto

Nimihuudon sijasta merkitään täysistunnossa läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdy-

tään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 ja 9 §, voimaantulosäännös, johdolauser ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 131/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
Mm VM 12/1999 vp
Lakialoite LA 149/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

1 Eero Lämsä /kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamista. Mietinnössä luopumistukijärjestelmä rajattaisiin koskemaan vain niitä ikääntyneitä viljelijöitä, jotka myyvät tilansa joko sukupolvenvaihdoksessa tai lisämaaluutuksena. Valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mukaan tämä hidastaa rakennekehitystä ja aiheuttaa eriarvoisuutta varhaiseläkkeelle pääsyyn.

Hallitus on painottanut maatalouden rakennekehityksen välttämättömyyttä hallitusohjelmassaan. Valiokunnan enemmistön esitys on tavoitteen kanssa ristiriidassa. Tilojen kehittäminen vaikeutuu, kun vuokrattavan lisämaan tarjonta vähenee. Myös tilakoon kasvattaminen vaikeutuu niillä tiloilla, joilla ei ole mahdollisuutta sitoa pääomia lisäpellon hankintaan. Tämä koskee erityisesti nuoria viljelijöitä.

Valiokunnan enemmistön esitys maatalousyrittäjien luopumistuen muuttamiseksi kohtelee erittäin epätasa-arvoisesti luopumiskään tulevia

viljelijöitä. Varhaiseläkkeelle siirtymismahdollisuus tulee olemaan niillä viljelijöillä, joille löytyy jatkaja mieluiten omasta perheestä, koska omistusoikeus on siirrettävä, samoin niillä, jotka ovat valmiita myymään maansa jollekin naapuriviljelijälle ja joille ostaja löytyy. Tiedetään, että myymisen kynnyks on monelle hyvin korkea.

Arvoisa puhemies! Tästä käytiin ensimmäisessä käsittelyssä hyvin laaja keskustelu, enkä lähde nyt tässä lain käsittelykohdassa enää asiaa tarkemmin perustelevaan, mutta koska hallituksen esitys keskustan mielestä heikentää merkittävästi voimassa olevaa luopumistukijärjestelmää, tulen lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään vastalauseen 3 mukaisia pykälämuutoksia.

2 Matti Väistö /kesk: Arvoisa puhemies! Luopumistukiasia on koettu hyvin tärkeänä Itä- ja Pohjois-Suomen maaseutualueilla. Yhteen aikaan syntyi jo sellainen mielikuva, että hallitusryhmät olisivat valmiit muuttamaan hallituksen esitystä niin, että luopumistukijärjestelmä voisi jatkua nykyisessä laajuudessa. Tähänhän liittyy keskeisimpänä ongelmana se, että viljelemättömyys- ja vuokrausvaihtoehdot eivät sisälly hallituksen esitykseen eivätkä myöskään valiokunnan enemmistön hyväksymään mietintöön. Tästä syystä minusta olisi välttämätöntä, että vielä tässä vaiheessa eduskunta harkitsisi asiaa ja ottaisi huomioon sen, mitä keskustan ja kristillisen liiton vastalauseessa esitetään. Näin toteutettuna järjestelmä tekisi oikeutta. Se toteuttaisi niitä periaatteita, joita rakennepoliitikan osalta on välttämätöntä viedä eteenpäin, mutta se samalla toteuttaisi myös sen sosiaalipoliittisen tavoitteen, joka tähän järjestelmään on alun alkaen sisällynyt ja jonka merkitys tänä päivänä on aiempaa tärkeämpi.

3 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa herra puhemies! En käy erikseen toistamaan niitä, mitä ensimmäisessä käsittelyssä asian puitteissa oli tarkoitus sanoa ja tuli sanotuksi. Totean, niin kuin kahdessa aikaisemmassakin puheenvuorossa on todettu, että tämä on kokonaisuutena, koko maan kannalta, maaseudun kannalta, erityisen merkityksellinen laki. Siinä mielessä olen lämpimästi kannattamassa ed. Lämsän esittämää näkemystä, että vastalause 3 otetaan tänne kokonaisuudessaan mukaan siinä vaiheessa, kun yksityiskohdista käsittelyä käydään.

Toteaisin vielä, että kun asia oli lähetekeskustelussa täällä eduskunnassa, tuntui, että tässä oli järjenkäyttö mukana ja oli myöskin tunnetta suomalaisuudesta ja koko Suomen koossapitämisestä. Mutta nyt näyttää ja tuntuu sellaiselta, ainakin minulle on henkilökohtaisesti muodostunut sellainen tuntuma, että tässä ei tapahdu eduskunnan vilpittön tahto vaan tapahtuu ehkä lopullisessa päätöksenteossa eduskunnan painostettu ja painostuksen johdosta syntynyt tahdonmuutos, joka pitää sisällään ne, mitä äänestyksessä näkyy.

Herra puhemies! Toivon, että asiassa kuitenkin päästäisiin kokonaisratkaisuun, mikä palvelisi Suomen maataloutta ja sen tilakoon rakennekehitystä.

4 Toimi Kankaanniemi /skl: Arvoisa puhemies! Edellisen puhujan tapaan muistelen aika tuoretta lähetekeskustelua tämän lakiesityksen käsittelyn osalta. Silloin todellakin eri puolilta hallituspuolueista hyvin voimakkaasti ja yksiselitteisesti haluttiin sitä, että valiokunta muuttaisi hallituksen esitystä viljelemättömyyden, mutta ennen kaikkea vuokrauskysymyksen osalta. Uskon, että kun tässä tilanteessa ovat viljelijät, joita asia vahvasti koskee, seurasivat keskustelua, he saivat tästä pientä toivoa, että vastuullinen järjenkäyttö saisi voiton ja että hallituksen esitykseen tulisi eduskunnassa muutos. Nyt on todettava, että puheet olivat ikäviä, katteettomia lupauksia, kun näin on käynyt, että nämä kohdat eivät ole palautuneet lakiesitykseen. Erityisesti vuokrauskysymys olisi ollut tärkeää saada tähän.

Näissä kysymyksissä on oltava tänä päivänä hyvin herkkä ja varovainen. Maaseudulla ihmisten elämänusko ja tulevaisuuden näkymät ovat niin huolestuttavassa tilanteessa, että täältä ei pitäisi mennä epävarmoja signaaleja antamaan. Ennen kaikkea päätöksien, joita täällä tehdään, pitäisi olla hyvin vastuullisia. Tässä ei nyt niin tapahdu, ellei eduskunta ryhdistäydy lähetekeskustelun hengen mukaisesti ja toimi, niin kuin mielestäni hyvin perustellussa vastalauseessa 3 esitetään. Kannatan sitä linjaa.

5 Inkeri Kerola /kesk: Arvoisa herra puhemies! Käydyssä lähetekeskustelussa painotettiin kokonaistaloudellisuutta, ja sitä minäkin mielelläni olen kannattamassa. Myös työllisyysnäkökohdat ovat niitä, jotka tulee erikoisesti tässä esi-

tyksessä huomioida. Niitä ei mielestäni ole painotetusti otettu huomioon. Kolmantena asiana kannan huolta nuorista viljelijöistä. Pääomien puutteen vuoksi heillä ei ole varaa lisäpellon hankintaan kaikkien investointien ohella. Siksi haluaisin, että ottaisimme käsittelyyn vastalauseen mukaisen kannanoton. Kannatan sitä.

6 Unto Valpas /vas: Arvoisa puhemies! Mielestäni valiokunta on saanut paljon parannettua hallituksen alkuperäistä esitystä, ei kuitenkaan riittävästi.

Vuokrausvaihtoehdosta olisi mielestäni kannattanut hakea yhteistä näkemystä ja kompromissia vaikkapa vastalauseen 2 pohjalta. Nyt on nimittäin se vaara, että kun pelataan tällaista peliä kuin keskusta pelaa, menetämme kaiken.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

3) Hallituksen esitys laiksi lähetetyistä työntekijöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 138/1999 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö TyVM 7/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—11 §, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 51 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 79/1999 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 18/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu jatkuu:

¹ **Lauri Kähkönen /sd:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollosta tulee kuntien ja valtion yhteisvastuullisesti kantaa huolta. Hallituksen lakiesityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeista siten, että maksettava valtionosuusprosentti olisi vuonna 2000 ja sen jälkeen vahvistettavissa hankkeissa 25 prosenttia hankkeen vahvistetuista kustannuksista.

Nykyisin voimassa olevan lain mukaan valtionosuus on enimmillään 50 prosenttia, ja tämän mukaan se puolittuisi niissä kunnissa, missä maksimaalinen prosentti on ollut. Joka tapauksessa, niin kuin tiedämme, on erittäin monia kuntia, joilla taloustilanne ei ole kehuttava, päinvastoin niillä on hyvinkin suuria taloudellisia vaikeuksia. Uudet peruskorjausinvestoinnit vaikeutuisivat huomattavasti ja monissa kunnissa jopa tyrehtyisivät. Toisaalta hankkeista johtuen kunnat velkaantuisivat lisää, sillä tulo-rahoitus ei riitä välttämättä pakollisiin investointeihin.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että valtion tuen painopiste siirtyy rakentamisen tukemisesta toiminnan kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista tukevien hankkeiden toteuttamiseen. Tämä on tietysti ihan hyvä suuntaus eli kehittämishankkeiden tukeminen on oikean suuntaista. Kuitenkaan tämä ei edellytä perustamiskustannusten valtionosuuksien alajoa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössään todetaan, että lakiesitys hyväksyttäisiin muuten muuttamattomana paitsi voimaantulosään- nöstä muutettaisiin. Lain voimaantulon siirtämistä tietysti tervehdin ihan ilomielin, sillä se antaa meille aikaa miettiä. Toivottavasti hallituk- selta tulisi vielä joko entisenlainen tai joka tapauksessa uudistettu, parannettu versio, sillä

mielestäni nyt olisi tärkeintä ohjelmallinen kehittä- mistö, valtion pitkän tähtäimen sosiaalipoliit- tisen ohjelman valmistaminen. Kaiken kaikkiaan valtionosuuskysymyksissä kuntien ja valtion on tehtävä parempaa, pitkäjänteistä yhteistyötä, jonka kunnatkin kokevat uskottavana.

² **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Väi- tetään, ettei pidä panostaa seiniin, vaan sisäl- töön. Asia ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen, vaan kehittämishankkeissa ja rakennemuutok- sessakin tarvitaan seiniä. Isot kunnat eivät joudu ongelmiin tämän muutoksen kanssa, sillä ne pys- tyvät paremmin omalla rahalla korjaamaan ter- veystieteiden keskuksensa tai päiväkotinsa, mutta pienille kunnille lakimuutoksen henki tuo ongelmia. Esi- merkiksi Paltamon kunta Kainuussa tarvitsisi ter- veys- ja sosiaalikeskuksen eli siellä on tällainen kehittämishankekokonaisuus, mutta siellä tarvi- taan myös seiniä. Tällaiselle yksittäiselle, pienel- le kunnalle tällainen rakennushanke omalla ra- hoituksella on täysin mahdoton.

Olen tyytyväinen, että asia parani kuitenkin valiokunnassa, mutta tämä ajattelutapa, että sei- nät eivät tarvitsisi enää rahaa, on mielestäni kes- tämätön. Suoraan sanottuna tähän liittyy aika vahva ideologinen signaali, joka nyt on päässyt valloilleen, kun molemmat sosiaali- ja terveystie- toministerit ovat oikealta reunalta.

³ **Leena Rauhala /skl:** Arvoisa puhemies! Ed. Huotarin ajatuksiin ja sanoihin on helppo yhtyä ja vielä niihin, mitä lähetekeskustelussakin täällä on tullut, että tämän lain kohdalla on monta probleemaa tai ongelmaa. Toive siitä, että laki ei kos- kaan tulisi ainakaan tällaisessa muodossa voi- maan, on itsellänikin ajatuksissa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni sinänsä valtion- osuudet ovat tärkeitä kunnille ja tarvitaan valti- onosuusjärjestelmän uudistamista, mutta tällä uudistuksella ei ratkaista, niin kuin ed. Huotari- kin toi esiin, niitä peruspalveluihin liittyviä on- gelmia, mitä köyhissä ja pienissä kunnissa on. Hallituksen esityksessä mielestäni on puutteena myös se, että tämä koskettaa vain yhtä osaa val- tionosuusjärjestelmässä ja sillä lailla ulkopuolel- le jäävät juuri koulutoimi ja monet muut, vaikka- kin sosiaali- ja terveystoimi on hyvin suuri osa kuntien peruspalveluista.

Näen tämän hyvin huonona esityksenä, mutta hyväinkin haluan tässä nähdä. Tätä linjaa, että myös toimintaa tehostetaan valtionosuusjärjes-

telmän uudistuksen myötä, voi pitää kannatettavana. Mutta näitä kahta, seiniä ja seinien sisäpuolella tapahtuvaa toimintaa, ei saa panna vastakkain, niin kuin tämä laki nyt on tekemässä. Näin ollen tässä todella on vielä paljon asioita, mitkä on korjattava.

4 Hannu Aho /kesk: Arvoisa puhemies! Näen, että tällä esityksellä voimistetaan jälleen kerran eriarvoisuutta ja erojen kehittymistä eri alueiden välillä Suomen rajojen sisällä. Esityksellä vaarannetaan myös kansalaisten asiallinen peruspalveluiden saanti. Toisaalta kaksivuotisessa määräaika-suudessa on suuri vaara, että tällä lisätään heikosti valmisteltuja investointiratkaisuja siinä pelossa, että valtionosuudet investointeihin muuttuvat todella rajusti.

Minusta tällä esityksellä heikennetään pienten kuntien mahdollisuutta huolehtia niistä tehtävistä, mitä valtio niille on lakisääteisesti antanut, eikä esitystä ole perusteltu miltään osin. Minäkin näkisän, että laki tulisi hylätä ja laittaa jatkovalmisteluun sillä tavalla, että se on asiallisesti valmisteltu ja että se tyydyttää kaikkia kuntia Suomessa.

5 Inkeri Kerola /kesk: Arvoisa puhemies! Käsitteilyssä oleva hallituksen esitys on oiva esimerkki siitä, mitä on alkusammutus. Monikaan edustaja ei kannatuspuheenvuoroissaan ole ollut huolestunut siitä, mitä kuntakentällä investointien äärellä todella tapahtuu. Esimerkiksi otan kunnan, jonka sosiaalitoimen budjetti on suuruudeltaan 11 miljoonaa markkaa. Hanke, joka kunnassa on tarpeellista rakentamista odottamassa, on puolestaan 16 miljoonaa. Lakiesitys ei kerro, miten tämän tyypiset asiat ratkaistaan kunnissa. Hanke on pieni hanke mutta kunnalle niin suuri, ettei se yksin siitä selviä. On siis kysymys säkki päässä päätökseen menemisestä. Kukaan ei asi-antuntijakuulemisessakaan ole kyennyt selvittämään, mitkä ovat seulan läpäiseviä kehittämishankkeita tulevaisuudessa. Tämän vuoksi haluamme keskustassa tarkastella tasapuolisesti tulevaisuuden hankkeita ja samalla tehdä kokonaisvaltaisen valtionosuusjärjestelmän uudistamisen, josta tämä on osa kokonaisuutta.

6 Pekka Ravi /kok: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan haluan jatkaa siitä, mihin ed. Kerola lopetti. Mietinnön liitteenä on hallintovaliokunnan lausunto, jossa nimenomaan lähdettiin siitä,

että tämä pitää liittää todella valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistukseen. Toisaalta valiokunta tähdensi myös kannanotossaan sitä, että kun kysymyksessä ei ole säästölaki, täytyy huolehtia siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien määrä kunnille ei kokonaisuudessaan pienene.

En aivan ymmärtänyt ed. Huotarin näkemystä siitä, että tässä taustalla olisi jokin ideologinen lähtökohta, mutta jaan kyllä hänen näkemyksensä siitä, että perustamiskustannushankkeet jos mitkä ovat todellakin varmaan voittopuolisesti elleivät lähes kokonaisuudessaan toimineet juuri siihen suuntaan, että toiminta tehostuu ja laadullisesti paranee.

7 Matti Väistö /kesk: Arvoisa puhemies! Käsitteilyssä oleva lakiehdotus osoittaa, että hallituksessa ei tunneta sosiaali- ja terveydenhuollon investointitarpeita eikä myöskään kuntien taloudellista tilannetta. Tässä mielessä on erittäin hyvä, että myös sosiaali- ja terveysvaliokunta on hyvin kriittisesti tähän asiaan kaikinensa suhtautunut ja saanut aikaan joitakin tärkeitä parannuksia. Nyt jatkon osalta on välttämätöntä, että todella huolehditaan siitä, että kaikissa kunnissa on edellytykset turvata tasa-arvoiset palvelut kuntalaisille ja että ne tavoitteet, joita sosiaali- ja terveydenhuollon rakentamisen osalta myös uudessa tilanteessa on asetettava, voidaan toteuttaa.

Kuten hallintovaliokunnan lausunnossa korostetaan, peruskorjaustarpeita on jatkuvasti. Niitä on myös home- ja kosteusvaurioiden vuoksi, kuten monissa kunnissa tällä hetkellä käyttökiellossa olevien tilojen osalta on julkisuudessa kerrottu. Toisaalta vanhat ja käyttökelvottomat tilat voivat estää niitä toiminnallisia uudistustavoitteita ja rationaalisia toimintatapoja, joita tarvitaan. Tästä syystä investointihankkeiden perustamiskustannuksia on jatkossakin tuettava.

8 Anne Huotari /vas: Arvoisa puhemies! Ed. Ravi ihmetteli, mistä olen löytänyt esityksen ideologisen lähtökohdan. Hän ei tosin ole paikalla, mutta ajattelin hänelle kuitenkin vastata. Jos tällä haetaan sitä, että yksityisellä rahoituksella pyrittäisiin järjestelemään nämä asiat, mielellään sinne haetaan myös se yksityinen toimija, jolla ei kuitenkaan ole julkisen palvelujärjestelmän järjestämisvastuuta vaan joka toimittaa vain jonkin yksittäisen palvelun. Monissa paikoissa on jo to-

dettu, että loppujen lopuksi tulee kalliimmaksi, jos tämä yksityinen ottaa koko järjestelyvastuun.

Monilla paikkakunnilla ongelma on nimenomaan pitkät etäisyydet. Siksi kuntien yhdistäminen ei ole ratkaisu näissä tilanteissa. Vaikka kuntia yhdistettäisiin, silti näillä paikkakunnilla tarvitaan peruspalvelut, terveyskeskus ja muut sellaiset, erityisesti kun huomioidaan väestön ikääntyminen.

Kuntaministeri Korhonen on asettanut selvitysmiehen, Jukka Pekkarisen, selvittämään valtionosuusjärjestelmää ja kunta—valtio-suhteita, joten toivon, että tästä selvityksestä löytyy ratkaisu, että tämä laki itse asiassa ei koskaan astuisi täydellisesti voimaan.

9 Juha Rehula /kesk: Arvoisa herra puhemies! Toivoa sopii, että hallituksen sisältä löytyy voimaa viedä asiaa eteenpäin siihen suuntaan, mistä niin vasemmistoliiton kuin viimeisimmäksi ed. Ravin käyttämässä puheenvuorossa huolta kannettiin, miten kunnat jatkossa perustamishankkeistaan selviävät. Tässä on kuitenkin tiedossa se, tai osittain se on tietysti luuloa, mutta vahvoja huhuja on siitä, mikä on lakiesityksen tavoite. Onko se ideologinen vai muuten poliittiseen päätöksentekoon pohjautuva, mutta kyllä tällä ajetaan kohti suurempia kuntayksiköitä. Tavoitteenä näyttää olevan, että jopa suuruusluokaltaan yli 10 000 asukkaan kunnat eivät ilman erityistoimia pysty tekemään jatkossa niitä investointeja, mitkä olisivat kuntien palvelutuotannon kannalta välttämättömiä, sillä ennustettavissa niin ikään on, että ilmeisesti jatkossa perustamishankkeiden valtionosuuteen osoitettu raha viedään käytömenoihin tarkoitettujen valtionosuuksien sisään, mikä käytännössä tarkoittaa, että suuruusluokaltaan useiden miljoonien hankkeita ei pienillä kunnilla ole mahdollisuuksia toteuttaa. Sitähän tällä haetaan.

10 Unto Valpas /vas: Arvoisa puhemies! Valtionosuusmuutos tällaisena aikana ei ole mielestäni järkevä ratkaisu. Nyt kun muuttoliike on varsin suurta kasvukeskuksiin, ei pitäisi tehdä mitään sellaisia ratkaisuja, jotka kiihdyttävät muuttoa lisää. Olen sitä mieltä, että esitys ei ole hajasutusalueiden kannalta erityisen hyvä. Aivan niin kuin ed. Huotari totesi, pitkien etäisyyksien takia siellä on oltava peruspalveluja eivätkä kuntaliitokset mitenkään tilannetta miksikään muuta. Eli vanha malli olisi parempi ratkaisu tässä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys eräiden perustuslakeihin viittaavien säännösten tarkistamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 148/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 7/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laeiksi julkisen arvonnannon osoituksista ja tasavallan presidentin kansliasta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 146/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 8/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys Kroatian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 147/1999 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 8/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 143/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 20/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Hallituksen esitys kiinnitysluottopankkilaiksi ja laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 141/1999 vp
Talousvaltiokunnan mietintö TaVM 13/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaltiokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 162/1999 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaltiokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

¹ **Matti Väistö /kesk:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus taipui kuljetustukiasiassa ja antoi eduskunnalle esityksen kuljetustuen jatkamisesta. Kuljetustukihan on mitä oikeudenmu-

kaisin tukimuoto. Se on selkeä ja se tasaa niitä kustannuseroja, joita yrityksillä sijainnista johtuen on. Tuki on myös hyvin kohdistettavissa.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, mielestäni hallituksen esitys on sikäli huono, että siinä ehdotetaan vain vuoden jatkoa tälle hyvälle järjestelmälle. Jos me tästä järjestelmästä luovumme, niin, herra puhemies, meillä ei ole edellytyksiä ottaa sitä uudelleen käyttöön. Siitä syystä mielestäni tulisi eduskuntakäsittelyssä selkeästi saada tästä järjestelmästä toistaiseksi voimassa oleva. Mikään ei silloinkaan estä sitä, mitä hallituksen esityksessä todetaan, eli selvitetäköön pienten ja keskisuurten yritysten kuljetuskustannusten alentamista logistiikkajärjestelmien avulla. Sitähän itse asiassa, herra puhemies, eduskunta edellytti jo edellisen kauden lopulla, kun järjestelmää jatkettiin. Mitään ei ole kuitenkaan tapahtunut. Mielestäni tässä hujataan jollakin tavalla taas eduskuntaa, kun luvataan selvityksiä.

² **Unto Valpas /vas:** Arvoisa puhemies! On erityisen hyvä asia, että hallitus on päättänyt esittää kuljetustuelle jatkoa. Tukimuoto ei ole uusi, niin kuin täällä on väitetty. Pääinvastoin, se on ollut käytössä pitkään ja siitä on saatu hyviä kokemuksia. Tuki pitäisi vain saada pysyväksi, koska silloin yritykset voisivat ottaa sen huomioon tulevaisuuden suunnitelmissaan. Tukea kannattaa kehittää myös Ruotsin-mallin mukaiseksi, jolloin sitä voidaan hyödyntää paremmin ja laajemmilla alueilla.

Herra puhemies! Kaiken kaikkiaan tällainen byrokraatiasta vapaa tukimuoto on erityisen tärkeä asia Pohjois-Suomen yrityksille. Nyt kun se toteutuu, niin tällainen hyvä ratkaisu on todellista aluepolitiikkaa eikä vain pelkkää puhetta.

³ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Talousvaltiokunta edellytti vuonna 98, että KTM selvittää pikaisesti uudenlaisen logistiikkatuen, jolla kannustetaan yrityksiä yhteistyöhön ja nykyistä taloudellisempien kuljetusjärjestelmien kehittämiseen. En ole tyytyväinen esitykseen vanhan järjestelmän jatkamisesta. Toivon, että KTM toimii ja tuo esityksen logistisen järjestelmän kehittämisestä, jotta saadaan pitkäjänteisyyttä Itä- ja Pohjois-Suomen pk-yrityksille.

⁴ **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Edellisen kerran, kun tästä asiasta keskusteltiin tässä

salissa ja ed. Sjöblom otti saman asian esille, niin halusin tarkistaa, kuinka logistiikkatuki käytännössä toteutuisi. Soitin muutamiin sellaisiin yrityksiin, jotka kuljetustukea ovat saaneet. Eräästä yrityksestä kerrottiin, että 90-luvun alkupuolella selvitettiin liikenneministeriön kanssa yhdessä, miten logistiikkajärjestelyt toimisivat. Yrityksessä todettiin, kun oli VR:n kanssa näitä asioita pohdittu, että rautatiet eivät mene kaikkialle sinne, missä sen asiakkaat ovat. Käytännössä on yrityksen kohdalta täysin mahdotonta, että ed. Sjöblomin esittämä malli toimisi silloin, kun toimitaan asiakaslähtöisesti. Totta kai, jos byrokraattisesti toimitaan, niin periaatteessa aina jossakin on rautatien pää ja ehkä siitä siirrettäisiin linja-autoon tai johonkin muuhun nämä betoni- tai kivituoitteet, joita yritys toimittaa asiakkaille.

⁵ **Matti Väistö /kesk:** Herra puhemies! Suomen kaltaisessa pitkien välimatkojen maassa on välttämätöntä kehittää kaikkia niitä toimenpiteitä ja järjestelmiä, joilla kuljetuskustannuksia kyetään alentamaan. Tosiasia on kuitenkin se, että sijainnista johtuva kuljetuskustannusten ero on olemassa ja pysyy, ja siitä syystä mielestäni tarvitaan kehittämistoimien ja logistiikkajärjestelmien tehostamisen ohella myös tämän tyypistä kuljetustukijärjestelmää, jossa ei puhuta suurista rahasummista, vaikka tietenkin summa, joka nyt aiotaan jakaa, on liian pieni suhteessa tarpeeseen. Mutta kaikinensa tämän järjestelmän oikeudenmukaisuus, tasapuolisuus, selkeys ja kannustavuuskin, niin voi sanoa, ovat varsin hyvät. Tämä on yksi parhaita aluepoliittisia tukimuotoja. Miksi meidän pitäisi tästä oikeudenmukaisesta järjestelmästä luopua? Me juuri tarvitsemme sellaisia toimenpiteitä — ja niitä on täällä salissa peräänkuulutettu — joilla maan kehitystä edistetään tuolla reuna-alueilla. Tämä tukijärjestelmä on yksi näiden toimenpiteiden joukossa, ja Itä- ja Pohjois-Suomen yritysten kannalta se on välttämätöntä säilyttää. Mielestäni tämä laki tulisi nyt eduskunnan säätää pysyväksi, siis toistaiseksi voimassa olevaksi.

⁶ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Logistinen järjestelmä pitää sisällään muutakin kuin pelkän maakuljetuksen. Siihen kuuluu varastohuolinta. Siihen kuuluvat yhteydet sata-

maan, ja ennen kaikkea se yhteistyö siinä pitää sen logistisen järjestelmän sisällään.

⁷ **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Olen juuri eilen ollut Oulun kauppakamarin vieraana, ja siellä oltiin erittäin tyytyväisiä siitä, että ratkaisu meni tähän suuntaan. Myös yrittäjäjärjestöt muun muassa Oulun läänissä ovat olleet erittäin tyytyväisiä tähän ratkaisuun. Ed. Sjöblom, edellisessä keskustelussa, kun puhuimme pääomaverotuksesta, ihmettelitte, miksi vasemmistopuolueet eivät ole kiinnostuneita pienten yritysten asioista. Ed. Sjöblom, nämä ovat juuri niitä asioita, joissa olemme huolehtineet pienten ja keskisuurten, siis meidän näkökulmastamme keskisuurten, yritysten asioista, ja te olette niitä vastustaneet, ikävä kyllä, sieltä reunalta.

⁸ **Hannu Takkula /kesk:** Arvoisa puhemies! Täytyy ilolla tervehtiä tätä, että hallitus sai aikaiseksi esityksen kuljetusten alueellisesta tukemisesta, lain 20 §:n muuttamisesta. Ed. Karjalainen teki tästä varsin hyvän aloitteen, ja näen näin, että hallitus sitten jostakin syystä ei ansiosta tulevaa arvon nousua ed. Karjalaiselle halunnut, vaan halusi antaa oman esityksen. Joka tapauksessa tämä on sellainen hallituksen esitys, missä on nyt pieni siemen sitä ajattelua, ehkäpä sitten juuri näitten Pohjois- ja Itä-Suomen kansanedustajien painamana, että jollakin tavalla alueellisesti halutaan kehittää tätä maata ja huolehtia siitä, että myöskin muut kuin pääkaupunkiseutu voivat pysyä sillä tavalla kehityksessä mukana, että olosuhteet yrittämiseen ja kilpailuun olisivat kutaunkin tasapuoliset.

Tietenkään tämäkään lakiesitys, se on hyvin vaatimaton, ei tilannetta kokonaisuudessaan korjaa, mutta se on, sanotaanko, henkisesti tärkeä ja antaa sellaista uskoa ja toivoa, että vielä edessä siintävät sellaiset tulevaisuuden ja toivon näköalat, missä todellakin myös tällainen aluepoliittinen ajattelu saa todellisen selkävoiton siitä keskustamispolitiikasta, mitä tänä päivänä julmalla tavalla harjoitetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

11) Laki sotilasvammalain 17 §:n muuttamisesta**Toinen varapuhemies:** Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään keskiviikkona kello 14.

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 171/1999 vp (Jukka Vihriälä /keskym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 1 päivänä joulukuuta kello 0.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen